

JUGOSLAVENSKA ZAKONSKA OGRANIČENJA PRAVA ŽIDOVA

Pišući o NDH, Ljubo Ruben Weiss tvrdi da država s rasnim zakonima nije država.¹

Ako je država, onda je država, ali ako u toj državi postoje rasni zakoni, onda nije država.

Primijenimo li ovaj stav i na druge države, mnoge će nestati s povijesne scene.

Dva antisemitska zakona odnosno „antisemitske uredbe“ o ograničenjima prava Židova donijela je i jugoslavenska vlada 1940. godine.²

Prvi zakon je

Uredba o merama koje se odnose na Jevreje u pogledu obavljanja radnja s predmetima ljudske ishrane.

Njime je praktički zabranjeno poslovanje svim veletrgovinama kojima koje su u vlasništvu ili suvlasništvu Židova. Kršenje zakona povlačilo je za sobom kaznu zatvora i drakonske novčane kazne. Ista kazna je predviđena za one koji samo fiktivno prenesu posao na nežidovske osobe. U industrijska poduzeća koja na veliko proizvode hranu za ljude predviđeno je postavljanje komesara. „Maček se branio da je podržao antisemitske uredbe jer 'je i sam držao da je u onim teškim prilikama potrebno da se trgovina živežnim namirnicama, a naročito žitom, socijalizira'.“

Drugi zakon je

Uredba o upisu lica jevrejskog porekla za učenike Univerziteta, visokih škola u rang u univerziteta, viših, srednjih, učiteljskih i drugih stručnih škola.

Ovim zakonom je za Židove uveden *numerus clausus*, što je značilo da se broj židovskih učenika i studenata mora svesti na postotak Židova u ukupnom stanovništvu.

U jugoslavenskom stanovništvu Židova je bilo 0,46%, u trgovačkim školama 4%, u gimnazijama 2,57%, u srednjim tehničkim školama 1,51%; na Medicinskom i Pravnom fakultetu u Zagrebu bilo je skoro 16% Židova.

Ove zakone jugoslavenske vlade potpisali su predsjednik vlade Dragiša Cvetković, potpredsjednik Vladko Maček, i drugi ministri.

Jugoslavenski Židovi su reagirali Deklaracijom u kojoj među ostalim stoji „jednom se uredbom židovskoj djeci, zato što su židovska, ograničava pravo pohađanja srednjih i visokih škola. Drugom se vlastima daje pravo da iz jedne privredne grane isključe Židove zato što su Židovi...“.

1. Ljubo R. Weiss: Kako su ustaše postali „nevini Hrvati“? (Mrtvi jarak na drugi način)
2. Ivo Goldstein, Holokaust u Zagrebu, str. 73, 74, 75